

Amanda Hansson
ES/INF

Möte i användarrådet för FoU-statistik 2019-04-11

Närvarande:

Eva Marie Rigné, Sveriges Kommuner och Landsting, ordförande
Peter Johansson, Teknikföretagen
Gustav Hansson, Vetenskapsrådet
Mats Johnsson, del av mötet, Utbildningsdepartementet
Roger Svensson, Institutet för Näringslivsforskning
Ingrid Pettersson, Universitetskanslersämbetet
Martin A Wikström, Kungl. IVA
Olof Sandberg, RISE
Peter Svensson, Tillväxtanalys
Rolf Nilsson, Vinnova

Från SCB

Cecilia Hertzman, ES/LEDN
Björn Forssell, ES/INF
Amanda Hansson, ES/INF
Petter Ehn Wingårdh, ES/INF
Lena Sahlin, ES/INF
Andres Quinones, ES/INF
Nils Adriansson, ES/INF

Frånvarande:

Marianne Hall, Lunds universitet
Karl Westberg, Näringsdepartementet

1 Formalia

- 1a. Ordf. öppnar mötet och hälsar alla välkomna
- 1b. Martin Wikström väljs till justerare
- 1c. Dagordningen godkänns
- 1d. Anteckningarna från föregående möte godkänns
- 1e. Kort presentationsrunda

2 Information om SCB & INF

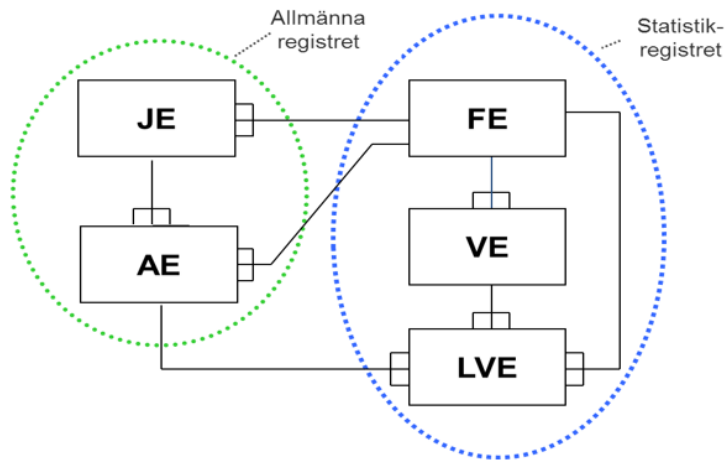
Cecilia Hertzman börjar med att presentera vad som händer på SCB i stort, men främst på Avdelningen för ekonomisk statistik (ES). Enheten för IKT, näringslivets konjunktur och FoU kommer få en ny enhetschef. Björn Forssell är tillförordnad chef under rekrytering. Dessutom kommer SCB flytta till Solna strand hösten 2020.

Vad gäller enheten för IKT, näringslivets konjunktur och FoU pågår en del nya samarbeten. Dels finns planer på att SCB ska bli mer involverade i SKLs arbete med att mäta innovation i offentlig sektor (innovationsbarometern) dels finns ett förslag om att SCB ska genomföra en undersökning av AI i svenska företag. Denna undersökning sker som ett samarbete mellan digitaliseringsrådet, Vinnova och SCB.

Cecilia Hertzman beskriver också vissa SCB-gemensamma arbeten som kommer påverka FoU-statistiken. Främst handlar det om den anpassning som görs för att leva upp till rådets förordning (EEG) nr 696/93 av den 15 mars 1993 om statistiska enheter för observation och analys av produktionssystemet inom gemenskapen, [länk](#). Inom ramen för arbetet pågår en profilering av företag som kan påverka sammansättningen av enheterna.

De undersökningar som vänder sig till företag inom FoU-statistiken använder sig av företagsenhet (FE) som observationsobjekt. Idag överensstämmer en FE i de flesta fall med en juridisk enhet (JE). Det finns vissa komplexa enheter. Dessa består av flera ingående JE. En FE kan också vara uppdelad på flera verksamhetsenheter och det/de arbetsställe(n) som tillhör en FE kan vara uppdelad på flera lokala verksamhetsenheter (LVE).

Anpassningen till förordningen kan antas öka antalet komplexa enheter vilket kommer påverka FoU-statistiken. Konsekvensutredningar pågår internt och rådet kommer få mer information om effekterna framöver. Rådet frågade om effekter på tidsserier, anpassningen kan förväntas få effekt på tidsserien, dessa effekter kommer att inkluderas i analysen. Implementeringen kommer ske som tidigast för FoU i företag avseende 2021 och innovationsverksamhet i Sverige (Community innovation survey) avseende 2018-2020.



3 Återkoppling förgående möte

SCB kommer fortsätta arbetet med översynen av statistik- och ämnesområden. Diskussionen från förgående möte, som gällde huruvida *innovation, digitalisering och FoU* ska utgöra ett eget ämnesområde, istället för nuvarande ämnesområde *utbildning och forskning*, kommer således fortsätta inom ramen för den generella översynen. Om ett nytt ämnesområde blir aktuellt kommer ämnet tas upp för diskussion på kommande rådsmöten.

Vad gäller prioriteringar inom FoU-statistiken finns ett fortsatt intresse av skattningar av mikroföretagens bidrag till FoU samt årliga skattningar. Vinnova kan vara behjälplig med information om vilka mikroföretag som kan antas bedriva FoU och IFN nämnde möjligheten att använda skatteavdraget för FoU som indikator. SCB kommer se över nationalräkenskapernas metoder för att skatta den FoU som bedrivs i mikroföretagen inför nästa publicering. Metoden går ut på att göra ett tillägg på strax över 3 procent för respektive bransch för att ta hänsyn till de mindre företag som inte ingår i undersökningen. Justeringar görs efter uppgifter om sysselsättning och kontrolleras mot en tidigare genomförd undersökning av FoU i mikroföretag.

Som det ser ut för närvarande kommer SCB inte genomföra någon direktinsamling av FoU i privata icke-vinstdrivande sektorn nästkommande insamlingsomgång. Statistiken speglar nuvarande förhållanden mycket bristfälligt och SCB har tolkat det som att resurserna ej bör allokeras för att öka kvaliteten inom sektorn utan för att täcka andra informationsbehov. Sektorn är drabbad av täckningsproblematik, mätosäkerheter och stort objektsbortfall. Imputeringsmetoder saknas och konfidensintervallen är mycket breda. Sektorns

bidrag som utförare av FoU i Sverige är marginell. Den har dock en viktigare roll som finansiär av FoU och målet är att denna FoU ska skattas av vad utförande aktör uppgett att den privata icke-vinstdrivande sektorn finansierat. Metoden medför periodiseringsproblematik men dessa bedöms vara mindre omfattande än nuvarande kvalitetsbrister.

Flera rådsmedlemmar underströk att det är av vikt att fånga utlagd FoU i sektorn samt att detta lyftes på förgående möte. Skattningsprincipen ovan överensstämmer inte med summan av utlagd FoU direktinsamlad från sektorn. SCB menar i sin tur att det är en bättre skattning än nuvarande metod. Rådet har möjlighet att komma in med skriftliga synpunkter.

Ett formaliserat samarbete med SCB och UKÄ nämndes under förgående möte och har nu startat. Tanken är att det ska finnas en gemensam handlingsplan för arbetet 2020, en sådan plan kommer tas fram i höst. Redan nu har man gemensamt börjat se över kategoriseringen av anställda. Idag används olika kategoriseringar vilka kan harmoniseras. Dessutom ska man se över hur man behandlar ej anställd personal. När VR ger bidrag till forskare blir forskaren anställd hos universitetet, så sådana som finansieras av VR finns med i register, eventuell saknas dock personer som finansieras på annat sätt. Rådet diskuterade också hur man kan/bör behandla individer på stipendier (postdocs, ibland doktorander) vid universitet och högskolor.

Utbildningsstatistiken har brutits ur till ett eget användarråd. UKÄ och andra SAM-myndigheter inom utbildningsområdet är inkluderade i detta råd. Det kan vara av intresse för användarrådet för FoU-statistik att följa även arbetet i detta råd då ämnena är relaterade.

4 Kommande mandatperiod

SCB presenterade kort delar av det som togs upp på uppstartsmötet, så som användarrådets syfte, målbild och utvärdering av förgående mandatperiod. Generell information om råden finns [här](#). På uppstartsmötet fördes en diskussion om rådets funktion och vad SCB kunde förbättra. Under denna punkt fortsatte dessa diskussioner.

Deltagarna uppskattade det allmänna uppstartsmötet och tyckte det vara intressant att träffa övriga råd. Det var även uppskattat att den nya kallelsen tydliggjorde vad som var för information och för diskussion. Det lyftes att SCB kan introducera nya rådsmedlemmar bättre om det arbete som sker i rådet samt förenkla sätt att ta med information tillbaka till den egna organisationen. T.ex. kan profileringen vara av värde för fler i organisationen att få en förståelse för, men denna information kan vara svår att vidarebefordra.

Tillgänglighetsmässigt kan SSD förbättras. På sikt vill man kunna få ut tabeller och information enklare. I synnerhet nu när SM för varje sektor tagits bort. Flera rådsmedlemmar saknar information som tidigare var tillgängliga genom SM. Förslaget är att hålla en workshop i hur FoU-verksamheten presenteras, vad som är efterfrågat och hur informationen kan förbättras.

Vad gäller omstrukturering av data i SSD är det av fortsatt vikt att ta hänsyn till tidsserierna samt ladda data bakåt i tiden för nya skärningar.

Ämnesmässigt finns önskemål om att få mer information om statens finansiering av FoU i företagssektorn och om vårt antagande att det enbart är grundforskning som sker i universitet och högskolor stämmer, något som ifrågasätts. Dessutom kan mer information föras in i fotnoter i SSD samt uppdatera rapporten om tidsserieförändringar.

Vidare önskas presentation av forskningsinstituten separat, flera rådsmedlemmar understryker vikten av detta. Forskningsinstituten kan antas ha andra egenskaper än tillhörande sektor och bör således presenteras separat i någon form.

5 FoU-undersökningarna 2019

Nils Adriansson berättar om det förbättringsarbete som görs inom FoU-undersökningarna. Det kommer göras en enkät för samtliga sektorer med filter baserat på typ av organisation, en gemensam variabellista och ett stort databasarbete pågår. Nya implementeringar av FM15 omfattar t.ex. ett eventuellt införande av ålderskategorier samt att införa frågan om huruvida FoU som finansieras är uppdrag eller understöd för både egen och utlagd FoU.

Rådet lyfter att det kommer bli svårt för företagen. Alternativet är att enbart införa frågan i offentlig sektor, för universitets och högskolesektorn finns redan informationen. SCB kommer vid diskussioner med Eurostat framföra att det kommer vara svårt för företagssektorn och öka UL-bördan avsevärt.

Eftersom syftet enligt Eurostat är att kartlägga karriärvägar kan det vara bra att titta på VR:s modell för ålder och karriärålder. UKÄ nämner att samordning också bör göras med personalstatistiken. Det nämndes också att det finns forskning inom området, bl.a. när man är mest produktiv, kan dock vara av större intresse när det gäller patentstatistik.

Inför nästkommande insamlingsomgång arbetar SCB tillsammans med ALF-kansliet vidare med hur ALF-medel som använts till FoU ska rapporteras. Det finns önskemål om att flytta över ALF-medel till offentlig sektor (publiceras nu i universitets- och högskolesektorn) eftersom det är här FoU för dessa medel bedrivs. VR påpekar att man bör diskutera detta med universiteten innan beslut fattas. Man bör ha

tidsserieaspekter i åtanke men även vad internationella rekommendationer säger. UKÄ påpekar att man i detta fall behöver ändra redovisningen så att ALF-medel ses som transferering i universitets- och högskolesektorn. Innan SCB gör förändring ska SCB och UKÄ samråda hur en sådan förändring ska se ut. Det finns en föreställning att ALF-medel är direkt finansiering från staten till regionerna men så är inte fallet. Önskemål finns om workshop i hur ALF-medel bör hanteras.

6 Resultat stadsbudgetanalysen

Kort beskrivning om framtagningen av undersökningen statsbudgetanalysen (SBA) samt senaste resultat som presenterades under förmiddagen. SBA är en prognos över FoU som finansieras av de statliga anslagen. Idag samlas informationen dels in genom en textanalys av budgeten dels genom direktinsamling från myndigheter i undersökningen *Forskning och utveckling i Sverige* uppgett att de finansierar FoU med bland annat statliga anslag. Undersökningen presenterar FoU per utgiftsområde, efter ändamål och mottagande enhet.

För universitet och högskolor samlar vi inte in några nya uppgifter inom ramen för SBA. Istället tittar vi på anslagen till universitet och högskolor, och då framförallt Forskning och utbildning på forskarnivå. På dessa applicerar vi de FoU-kvoter som vi tagit fram i senaste ordinarie UoH-undersökning för att ta bort den del som går till utbildning och således inte ska inkluderas i Frascatimanualens definition av FoU.

Under 2019 beräknas 37 miljarder kronor av statsbudgeten gå till forskning och utveckling (FoU). Det motsvarar 3,6 procent av de totala anslagen i statsbudgeten och 0,75 procent av BNP. Prognosen visar att de statliga anslagen till FoU ökar med 805 miljoner kronor jämfört med prognosen för 2018, i löpande priser. Prognosen baseras på höstbudgeten för 2019.

SBA levereras två gånger per år till Eurostat. Med anledning av den nya vårbudgeten kan vissa revideringar göras i denna leverans.

7 Huvudresultat från rapporten FoU i Sverige

Huvudsakliga resultat från rapporten *Forskning och utveckling i Sverige 2017* presenterades, hela rapporten finns att läsa [här](#). Nytt i årets rapport är bl.a. illustrationer över finansieringsflöden, antal externa årsverken, FoU i IKT-sektorn och nyttjande av skatteavdraget för FoU.

Frågor om ökningen av FoU i företagssektorn lyftes. SCB har inte gjort någon analys av hur inkluderingen av den nya definitionen i enkäten kan ha påverkat skattningarna, detta är efterfrågat. Det finns

indikatorer på att vissa företag tidigare underskattat sin utvecklingsverksamhet, men inte till vilken grad. SCB återkontaktar alla företag där förändring av utgifter för FoU anses stora. Rådsmedlemmar påpekar att det också kan antas korrekt att utvecklingsverksamheten i praktiken har ökat.

Rådet frågar hur statistiken kontrolleras mot övriga källor inom området. På grund av olika definitioner i t.ex. årsredovisningar och undersökningen företagens ekonomi gör detta inte i någon större utsträckning. Uppgifterna kontrolleras mot bakgrundsdata, tidigare svar och genom kontakter med uppgiftslämnare.

Vad gäller finansieringsflöden publiceras MicroBeRD under hösten. SCB har levererat till OECD-projektet som tittar på hur statligt stöd påverkar företagens FoU. I rapporten presenteras flödena både utifrån utförarens och mottagarens perspektiv (i de fall det är möjligt). Rådet pekar på att det kan vara problematiskt att se utifrån utförarens perspektiv.

Övriga önskemål är att SCB tydligare redovisar hur utlandsägda företag redovisas, att särredovisa vissa myndigheter samt att särredovisa forskningsinstituten som nu återfinns inom flera sektorer.

8 Möten inför nästa år samt övriga punkter

Inga övriga punkter. Nästkommande möte sker 26/11. Eventuell workshop sker september/oktober. Ämnen som föreslagits för workshop är 1. Redovisning av FoU 2. ALF-medel i FoU-statistiken.